

Ghid practic pentru identificarea pădurilor cu valoare ridicată de conservare

Cooperare între WWF și IKEA pentru proiecte în domeniul forestier. Un parteneriat pentru promovarea unei silviculturi responsabile.

Rezumat

Prezentul ghid urmărește crearea un cadru integrat pentru definirea, identificarea și gospodărirea pădurilor de importanță deosebită din punct de vedere socio-economic și al mediului.

Conform definiției date de Codul Silvic, „sunt considerate păduri și sunt cuprinse în fondul forestier național, terenurile acoperite cu vegetație forestieră cu o suprafață mai mare de 0,25 hectare”. Pădurea este un ecosistem complex, în care este inclusă atât vegetația forestieră cât și suprafețele de stâncării, turbării, zone umede, rariști sau poieni etc.

„Pădurea este o componentă complexă și vitală a ecosistemelor Terrei și printr-o varietate de procese ecologice asigură stabilitatea bazinelor hidrografice, protecția apelor și calitatea aerului, conservarea unei diversități de fonduri de gene și habitate pentru faună și floră” (Valeriu Enescu, 2002).

Pădurile îndeplinesc funcții de protecție dintre cele mai diverse, asigurând inclusiv servicii de natură socială indispensabile comunităților umane, pe scurt, pădurea prezintă multiple valori.

Acolo unde aceste valori sunt considerate a fi de o importanță excepțională sau critică, pădurea poate fi definită ca o **pădure cu valori ridicate de conservare**.

Conceptul de „valori ridicate de conservare” a fost definit prima dată de Forest Stewardship Council (FSC), în cadrul procesului de certificare a pădurilor. Actualmente este folosit din ce în ce mai mult și în alte domenii, cum ar fi cartografierea, conservarea și gestionarea resurselor naturale, elaborarea politicilor de achiziții în cadrul companiilor care prelucrează și valorifică produse forestiere etc. În ultima vreme conceptul își face simțită prezența și în elaborarea politicilor agențiilor guvernamentale.

Exemple de păduri cu valoare ridică de conservare pot fi:

- o pădure care protejează unica sursă de apă potabilă pentru o localitate;
- o mică suprafață forestieră care adăpostește un ecosistem rar;
- o pădure care adăpostește un sit arheologic important;
- o unitate forestieră în ansamblul ei, dacă reprezintă habitat pentru specii amenințate cu dispariția
- o pădure ce intrunește caracteristicile unei păduri primare sau secundare

Pădurile cu valori ridicate de conservare trebuie gestionate astfel încât să se mențină și chiar să crească valorile ridicate de conservare identificate în cuprinsul acestora.

Prezentul ghid urmărește să ofere o metodologie practică pentru definirea valorilor ridicate de conservare și identificarea pădurilor care prezintă aceste valori și poate fi utilizat de: proprietarii și administratorii de păduri, amenajști, certificatori, companiile care achiziționează produse forestiere sau alți factori interesați.

Pentru facilitarea procesului de identificare a valorilor ridicate de conservare, acestea au fost încadrate în șase tipuri de valori. Se urmărește astfel elaborarea unei metodologii care să ofere îndrumări referitoare la informațiile care trebuie studiate, întrebările care trebuie puse și acțiunile necesare a fi derulate pentru a se determina dacă o anumită pădure conține valori ridicate de conservare. Ghidul oferă și câteva îndrumări cu caracter general asupra modului în care valorile ridicate de conservare trebuie gestionate și monitorizate.

Conținut

REZUMAT	2
1. INTRODUCERE.....	9
1.1. CONCEPTUL DE PĂDURI CU VALORI RIDICATE DE CONSERVARE.....	9
1.2. CUM FUNCȚIONEAZĂ GHIDUL DE IDENTIFICARE A PVRC?.....	10
1.3. CINE ȘI ÎN CE MOD POATE FOLOSII PREZENTUL GHID?.....	11
2. DEFINIREA VALORILOR RIDICATE DE CONSERVARE.....	12
2.1. INTRODUCERE.....	12
2.2. VRC1. SUPRAFETE FORESTIERE CARE CONTIN CONCENTRAȚII DE BIODIVERSITATE DE IMPORTANȚĂ GLOBALĂ, REGIONALĂ ȘI NAȚIONALĂ (EX. ENDEMITE, SPECII RARE, SPECII PERICLITATE).....	14
2.2.1. <i>Introducere</i>	14
2.2.2. <i>VRC1.1 Arii protejate</i>	15
2.2.3. <i>VRC1.2: Specii amenințate și periclitare</i>	18
2.2.4. <i>VRC1.3: Specii endemice</i>	22
2.2.5. <i>VRC 1.4: Concentrații critice temporare</i>	25
2.3. VRC 2. SUPRAFETE FORESTIERE EXTINSE, DE IMPORTANȚĂ GLOBALĂ REGIONALĂ SAU NAȚIONALĂ, ÎN CARE POPULAȚIILE SPECIILOR AUTOHTONE EXISTĂ ÎN FORMA LOR NATURALĂ DIN PUNCT DE VEDERE AL DISTRIBUTIEI ȘI DENSITĂȚII.	29
2.3.1. <i>Introducere</i>	29
2.3.2. <i>Justificare</i>	29
2.3.3. <i>Definirea VRC 2</i>	30
2.3.4. <i>Evaluarea preliminară și completă</i>	32
2.4. VRC3. SUPRAFETE FORESTIERE CARE SUNT LOCALIZATE ÎN SAU CONTIN ECOSISTEME RARE, AMENINȚATE SAU PERICLITATE.....	32
2.4.1. <i>Introducere</i>	32
2.4.3. <i>Evaluarea preliminară și completă</i>	36
2.5. VRC 4. SUPRAFETE FORESTIERE CARE ASIGURĂ SERVICII DE BAZĂ ÎN SITUAȚII CRITICE (EX. PROTECȚIA BAZINELOR HIDROGRAFICE TORENȚIALE, CONTROLUL EROZIUNII)	37
2.5.1. <i>Introducere</i>	37
2.5.2. <i>VRC 4.1 Surse unice de apă potabilă și păduri de importanță deosebită pentru bazinele hidrografice și captări de apă</i>	37
2.5.3. <i>VRC 4.2 Păduri critice pentru controlul procesului de eroziune</i>	40
2.5.4. <i>VRC 4.3 Zone forestiere cu impact critic asupra terenurilor agricole sau piscicole</i>	43
2.6. VRC5. SUPRAFETE FORESTIERE ESENȚIALE PENTRU SATISFACEREA NECESITĂȚILOR DE BAZĂ ALE COMUNITĂȚILOR LOCALE (EX. SUBZISTENȚĂ, SĂNĂȚATE)	46
2.6.1. <i>Introducere</i>	46
2.6.2. <i>Justificare</i>	46
2.6.3. <i>Definirea VRC 5</i>	47

<u>2.6.4. Evaluarea preliminară și completă.....</u>	<u>49</u>
<u>2.7. VRC 6. SUPRAFETELE FORESTIERE CRITICE PENTRU IDENTITATEA CULTURALĂ TRADITIONALĂ A COMUNITĂȚILOR LOCALE (ZONE DE IMPORTANȚĂ CULTURALĂ, ECOLOGICĂ, ECONOMICĂ ȘI RELIGIOASĂ ÎN RELATIE CU ASTFEL DE COMUNITĂȚI) .....</u>	<u>51</u>
<u>2.7.1. Introducere.....</u>	<u>51</u>
<u>2.7.2. Justificare.....</u>	<u>51</u>
<u>2.7.3. Definirea VRC 6.....</u>	<u>52</u>
<u>2.7.4. Evaluarea preliminară și completă.....</u>	<u>54</u>
<u>3. GESTIONAREA ȘI MONITORIZAREA PĂDURILOR CU VALORI RIDICATE DE CONSERVARE.....</u>	<u>55</u>

Acte legislative la care se face referire în prezentul ghid:

1. HG 230/2003 privind delimitarea rezervațiilor biosferei, parcurilor naționale și parcurilor naturale și constituirea administrațiilor acestora;
2. Ordinul Ministrului APAM 552/2003 privind aprobarea zonării interioare a parcurilor naționale și a parcurilor naturale, din punct de vedere al necesității de conservare a diversității biologice;
3. Legea 451/2002 privind ratificarea Convenției europene a peisajului, Florența, 20 oct. 2000;
4. Legea 462/2001 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice;
5. Legea 89/2000 pentru ratificarea Acordului privind conservarea păsărilor de apă migratoare african-urasiatice, Haga, 16 iunie 1995;
6. Legea 90/2000 pentru aderarea României la Acordul privind conservarea liliecilor în Europa, Londra, 4 dec 1991;
7. Legea 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – secțiunea a III-a – zone protejate;
8. Legea 13/1998 pentru aderarea României la Convenția privind conservarea speciilor migratoare de animale sălbatice, Bonn, 23 iunie 1979;
9. Legea 69/1994 pentru aderarea României la Convenția privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră, Washington, 3 mart 1973 (CITES);
10. Legea 58/1994 pentru ratificarea Convenției privind diversitatea biologică, semnată la Rio de Janeiro la 5 iunie 1992;
11. Legea 13/1993, pentru aderarea României la Convenția privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa, adoptată la Berna la 19 sept. 1979;
12. Directiva Habitate - Directiva Consiliului Europei 92/43 EEC, referitoare la conservarea habitatelor naturale și a florei și faunei sălbatice, 21 mai 1992;
13. Directiva păsări – Directiva Consiliului Europei 79/404 EEC
14. Legea 5/1991 privind aderarea României la Convenția asupra zonelor umede, de importanță internațională, în special ca habitat al păsărilor sălbatice (Convenția RAMSAR);
15. DECRETUL nr. 187/1990 pentru acceptarea Convenției privind protecția patrimoniului mondial cultural și natural, Paris, 1972.
16. Conferințele Ministeriale de la Strassbourg – 1990, Lisabona – 1998 și Viena - 2003

Definițiile termenilor utilizați în ghid:

Biodiversitate	Varietatea și variabilitatea speciilor de plante și animale de pe planetă
Certificator FSC (pentru management forestier)	Organism independent acreditat de Forest Stewardship Council în vederea evaluării managementului forestier în conformitate cu procedurile și standardelor aprobate de FSC și acordării certificatului de management forestier.
Filogenie	Procesul descendenței organismelor unele dintr-altele, cu modificarea caracterelor. Este un proces istoric de dezvoltare a lumii vii, care s-a desfășurat de-a lungul erelor geologice și a condus la diferențierea de grupuri de organisme înrudite între ele.
Ontogenie	Dezvoltarea individului de la fertilizarea oului (zigot) la adult.
FSC	Forest Stewardship Council – organizație internațională independentă, non profit, constituită în anul 1993 cu scopul de a promova gospodărirea corespunzătoare a pădurilor, din punct de vedere ecologic, social și economic.
Grup taxonomic	Termen generic prin care se desemnează diferitele grupuri monofiletice de organisme definite pe baza unor caractere sistematice distincte (gen, familie, ordin etc.)
Monitorizare ecologică	Un sistem de supraveghere controlată a stării unui ecosistem natural sau antropoc.
Păduri artificiale	Păduri modificate esențial sub raportul compoziției și structurii
Păduri cu structuri naturale	Păduri cu vârsta peste 120 ani, consistență mai mare sau egală cu 0,7, compoziție naturală, structură diversificată
Păduri cu structuri diversificate	Păduri cu variații de vîrstă de peste 30 ani și/sau variații dimensionale, chiar dacă au suferit intervenții de gospodărire
Păduri primare	Păduri cu compoziție și structura naturale, fără sau cu un nivel scăzut al intervenției antropice, care nu au dus la modificarea esențială a structurii (conform Normelor tehnice pentru amenajarea pădurilor = tipuri de pădure natural fundamentale, neafectate de intervenția umana)
Păduri secundare	Păduri cu compoziție naturală (indicată de tipul natural

	fundamental de pădure – deci cu compoziția corespunzătoare pădurii primare), dar în care s-au efectuat intervenții antropice (conform Normelor tehnice pentru amenajarea pădurilor = tipuri de pădure natural fundamentale cu intervenții antropice)
Peisaj forestier	Un teritoriu, ocupat de pădure în combinație cu alți factori naturali și artificiali, individualizat printr-un aspect propriu, diferit de cel al porțiunilor învecinate de care se desparte prin limite naturale.
Populație viabilă	O componentă a biocenozelor care prin mărimea efectivului, prin optimul structurii intrapopulaționale reușește să se integreze și să-și îndeplinească în cadrul ecosistemului dat rolul său în transferul de materie, energie și informație.
Specie endemică	Care trăiește în cadrul unui teritoriu limitat. Sunt speciile cu un areal mic. Este corect ca delimitarea să utilizeze elemente geografice, nu administrative (ex. Pietrosul Mare, nu jud. Maramureș)
Specie relictă	Specie izolată pe o suprafață restrânsă din vechiul său areal de răspândire
Specie extinsă (EX)	Specia al cărui ultim individ, cu certitudine, a murit.
Specie extinsă în lumea sălbatică (EW)	Specia care a dispărut din ecosistemele naturale, dar continuă să supraviețuiască în captivitate (plantații, grădini botanice, zoologice)
Specie critic periclitată (CR)	Specia care se află în foarte mare pericol de dispariție. Ea îndeplinește criteriile A-E (A=reducerea mărimii populației; B=răspândirea geografică permanentă și întâmplătoare; C și D=mărimea populației; E=estimarea probabilității de dispariție) (v. Criteriile UICN, 2001).
Specie periclitată (EN)	Specia care se află în mare pericol de dispariție. Ea îndeplinește criteriile A-E (A=reducerea mărimii populației; B=răspândirea geografică permanentă și întâmplătoare; C și D=mărimea populației; E=estimarea probabilității de dispariție) (v. Criteriile UICN, 2001).
Specie vulnerabilă	Specia care se află în pericol de dispariție. Ea îndeplinește unele din criteriile A-E (A=reducerea mărimii populației; B=răspândirea geografică permanentă și întâmplătoare; C și D=mărimea populației; E=estimarea probabilității de dispariție) (vezi Criteriile UICN, 2001).
Specie amenințată	Specia care, în urma unei evaluări, nu este încadrată în

	nici una din categoriile: critic periclitată, periclitată, vulnerabilă, dar care prezintă indicii pentru a fi încadrabilă aceste categorii, în viitorul apropiat.
Taxon	Un grup monofiletic de organisme care se diferențiază printr-un set de caractere și este suficient de distinct pentru a l se cuveni un nume. Categoriile de bază sunt: specie, gen, familie, ordin, clasă, încrengătură.

1. Introducere

1.1. Conceptul de păduri cu valori ridicate de conservare

Toate pădurile prezintă multiple valori de mediu și sociale, constituind spre exemplu habitate ale vieții sălbatice, asigurând protecția bazinelor hidrografice torențiale sau adăpostind un sit arheologic. Așa cum am arătat, acolo unde aceste valori sunt considerate a fi de o importanță excepțională sau critică, pădurea poate fi definită ca o "pădure cu valori ridicate de conservare" (PVRC). Cheia conceptului este identificarea valorilor ridicate de conservare a căror definiție este prezentată în tabelul de mai jos:

Definiția pădurilor cu valori ridicate de conservare
<p>PVRC sunt acele păduri care prezintă unul sau mai multe din următoarele atribute:</p>
<p>VRC1 Suprafețe forestiere care conțin concentrații de biodiversitate de importanță globală, regională sau națională (ex. endemite, specii periclitare, refugii).</p>
<p>VRC2 Suprafețe forestiere extinse de importanță globală, regională sau națională, în care populațiile speciilor autohtone există în forma lor naturală din punct de vedere al distribuției și densității.</p>
<p>VRC3 Suprafețe forestiere care sunt localizate în sau conțin ecosisteme rare, amenințate sau periclitare.</p>
<p>VRC4 Suprafețe forestiere care asigură servicii de mediu de bază în situații critice (ex. protecția bazinelor hidrografice, controlul eroziunii)</p>
<p>VRC5 Suprafețe forestiere ce satisfac nevoi de bază ale comunităților rurale (de ex. mijloace necesare subsistenței, pentru sănătate), în cazul țării noastre cele care asigură singurele resurse pentru încălzirea locuințelor, precum și lemnul sau alte produse forestiere necesare activităților și meșteșugurilor tradiționale.</p>
<p>VRC6 Suprafețe forestiere a căror valoare este esențială pentru păstrarea identității culturale a unei comunități sau a unei zone, reprezentate în cazul țării noastre de păduri de care se leagă obiceiuri și sărbători locale, ce se desfășoară tradițional în spațiul pădurii sau de suprafețe de pădure aflate în apropiere de comunități religioase, locuri de pelerinaj și monumente istorice.</p>
<p>Definițiile au la bază Principiile și Criteriile FSC din februarie 2000</p>

Se observă că PVRC pot fi suprafețe mai mici sau mai mari de pădure, care nu se suprapun neapărat peste limite administrative, putând fi constituite din unități amenajistice, părți din acestea sau din una sau mai multe unități forestiere în întregul lor.

Conceptul de păduri cu valori ridicate de conservare (PVRC) a fost elaborat de Forest Stewardship Council (FSC) și a fost publicat prima dată în 1999 (vezi Anexa 1). Din perspectiva FSC (conform cerințelor Principiului 9) este important ca după identificarea VRC, managerii forestieri să planifice și implementeze acțiunile de gestionare astfel încât **să se mențină și sporească** VRC identificate, precum și să elaboreze și implementeze un program de monitorizare care să urmărească realizarea acestui deziderat.

1.2.Cum funcționează ghidul de identificare a PVRC?

Ghidul pentru definirea și identificarea PVRC asigură o metodologie practică ce poate fi folosită pentru definirea valorilor ridicate de conservare (VRC).

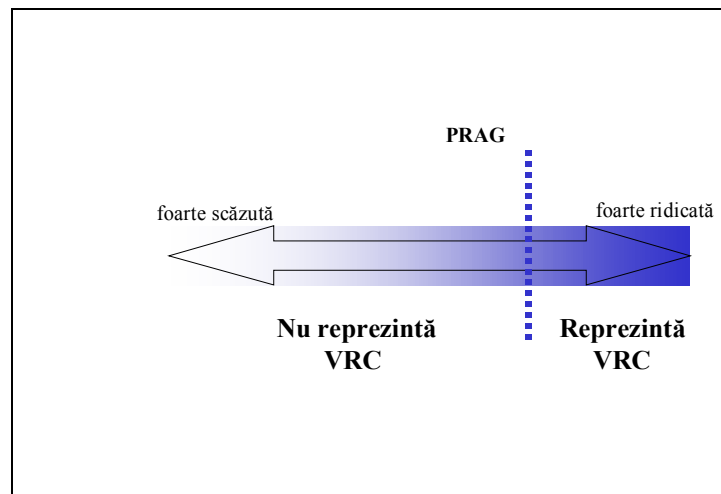
S-a urmărit trecerea de la definițiile generice ale valorilor de conservare, la definiții și elemente care să oglindească trăsăturile socio-economice și de mediu specifice țării noastre.

Pentru fiecare dintre cele șase tipuri de valori ridicate de conservare (Tabel 1.1), ghidul identifică elementele care trebuie luate în considerare și oferă îndrumări pentru fiecare element în parte în vederea identificării VRC. Odată cu definirea VRC pe plan național, se poate trece la evaluarea suprafețelor forestiere, pentru a se stabili prezența sau absența VRC, în scopul identificării și delimitării pădurilor cu valoare ridicată de conservare.

Procesul de definire a VRC implică două faze (Figura 1.1):

- Se stabilește care sunt *valorile relevante* ale pădurilor, cum ar fi tipurile de păduri, speciile de interes deosebit, funcțiile pădurii etc.;
- Pentru fiecare valoare, se definesc *pragurile limită*, respectiv nivelul dincolo de care atributele pădurii pot fi considerate valori ridicate de conservare. Pragurile acestea reprezintă de fapt nivelurile reale, exprimate spre exemplu în numere sau suprafețe minime (numărul de specii dintr-un anumit grup taxonomic, suprafața minimă pentru un anumit tip de pădure, sau pur și simplu cu prezența unei specii deosebit de importante, pot constitui praguri).

Figura 1.1 Stabilirea nivelelor de prag pentru VRC

Stabilirea pragurilor este uneori deosebit de dificilă. Pragurile prea ridicate vor duce la protecția necorespunzătoare a valorilor pădurilor, iar pragurile prea scăzute vor submina aplicarea conceptului.

Nu întotdeauna un prag poate fi justificat matematic sau prin formule, nici nu poate fi exprimat cantitativ printr-un număr. Ceea ce s-a urmărit a fost definirea unor praguri cât mai clare și mai ales ușor măsurabile și comparabile în practică, astfel încât ghidul să fie de un real folos pentru managerul forestier sau amenajist.

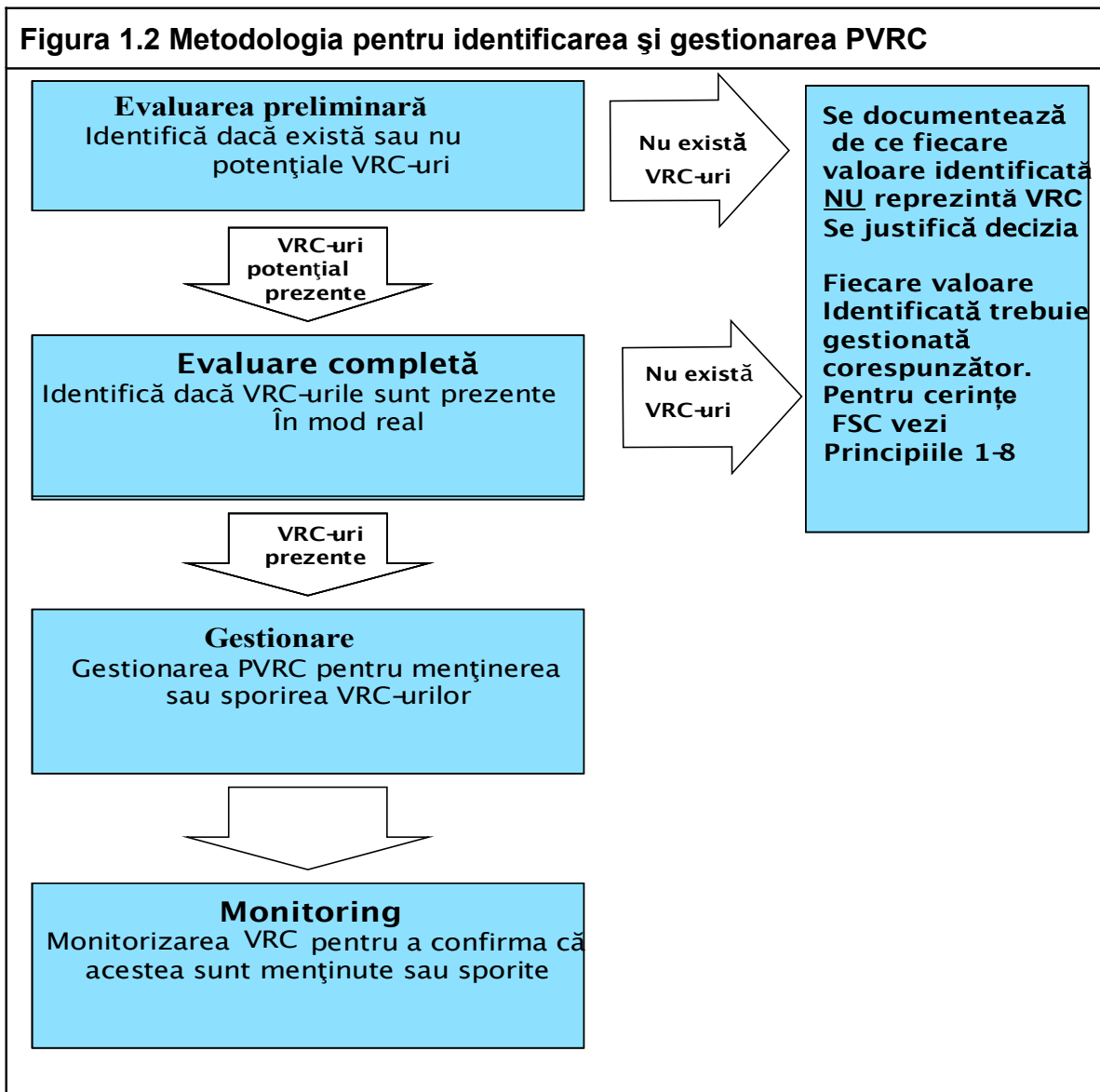
În scopul identificării VRC în cadrul unei păduri se propune o abordare în două faze (vezi fig. 1.2)

Prima fază este reprezentată de **evaluarea preliminară**, care funcționează ca un „filtru”, pentru a exclude rapid toate acele păduri care cu siguranță nu conțin VRC, și pentru a identifica pădurile care ar putea conține VRC specifice.

Un instrument deosebit de important pentru evaluarea preliminară este reprezentat de hărțile cu zone care potențial ar putea conține VRC.

Cea de a doua fază este **evaluarea completă**. Această evaluare se aplică în pădurile care în mod potențial ar putea conține VRC, pentru a stabili dacă una sau mai multe VRC sunt prezente în mod real în cuprinsul suprafeței forestiere.

Odată ce faza de evaluare este finalizată, procesul continuă cu faza de management și faza de monitorizare (vezi Figura 1.2.)

1.3.Cine și în ce mod poate folosi prezentul ghid?

După ce se convine asupra valorilor ridicate de conservare, există mai multe posibile utilizări ale acestei perspective:

a. Utilizarea de către managerii forestieri pentru a răspunde standardelor de certificare a pădurilor, legate de PVRC

Managerii forestieri care urmăresc gospodărirea pădurilor în conformitate cu prezentul ghid, trebuie să desfășoare evaluări în suprafețele forestiere pentru a stabili dacă, în cuprinsul unității pe care o gestionează, există valori ridicate de conservare. Managerii forestieri pot integra procesul de identificare și gestionare a VRC în sistemul general de planificare a gestionării și în activitățile legate de acesta. Pentru a implementa în totalitate cerințele certificării privind PVRC, este necesar ca VRC să reprezinte un element important în: colectarea datelor, întocmirea bilanțurilor de mediu, amenajarea pădurii, derularea activităților specifice și în procesul de monitorizare.

b. Utilizarea de către certificarorii care evaluează PVRC

VRC definite la nivel național, împreună cu îndrumările de gestionare, devin parte integrantă a Standardelor Naționale de Certificare a Managementului Forestier.

Certificarorii pot folosi setul național de VRC pentru a evalua gradul de îndeplinire a standardelor de certificare în unitățile de management forestier.

c. Utilizarea în domeniul amenajării teritoriului, a stabilirii priorităților privind folosința terenurilor.

Pe baza informațiilor care sunt disponibile deja sau sunt în curs de colectare, VRC definite la nivel național sau local pot fi folosite pentru a realiza planuri de amenajare a teritoriului și hărți ale PVRC existente sau potențiale. Astfel de hărți ar putea fi apoi folosite ca informații suport pentru stabilirea priorităților în luare deciziilor privind amenajarea teritoriului și planificarea activităților de conservare și amenajare.

d. Utilizarea de către cumpărătorii care implementează politici privind PVRC

Cumpărătorii care implementează politici privind PVRC pot folosi informațiile deja existente la nivel de unitate teritorială referitoare la prezența VRC, atunci când elaborează programele de achiziționare a produselor forestiere.

De asemenea, aceștia pot folosi seturile de VRC definite la nivel național pentru a realiza evaluări privind prezența VRC în anumite unități de management forestier.

Notă: Este important să se înțeleagă faptul că PVRC nu reprezintă rezervații strict protejate, în care se interzice recoltarea resurselor lemnoase și nelemnoase, ci suprafețe de pădure care trebuie gestionate astfel încât valorile ridicate de conservare identificate să fie menținute în timp. Dovada gestionării corespunzătoare se poate face prin certificarea managementului forestier printr-un sistem credibil.

2. Definirea valorilor ridicate de conservare

2.1. Introducere

Cele șase tipuri de VRC sunt definite în Principiile și criteriile FSC. Aceste definiții generale sunt, prin acest manual, transformate în definiții specifice la nivel național, prin detalieri și includere de

informații relevante, care să le facă ușor aplicabile în managementul forestier sau amenajarea teritoriului.

În acest scop, ghidul cuprinde:

- **Prezentarea** fiecărei VRC. Aceasta include și o discuție generală, cu exemple a ceea ce se include (și exclude) în fiecare VRC. De asemenea delimitează **elementele** conținute de fiecare VRC și explică importanța fiecărui element.
- **Justificarea** pentru fiecare element, indicând deciziile ce trebuie luate pentru a defini fiecare element la nivel național și regional.
- Îndrumări asupra modului în care **să se definească VRC** pentru fiecare element. Definirea VRC s-a făcut în două faze. Prima este reprezentată de colectarea de **informații** necesare pentru a identifica valorile importante la nivel național sau regional. A doua fază este reprezentată de stabilirea nivelului **pragului** pentru fiecare valoare, deasupra căruia această valoare devine o *valoare ridicată de conservare*.
- Îndrumări pentru **evaluarea preliminară și evaluarea completă** necesare pentru fiecare element, astfel încât procesul de identificare a PVRC să fie cât mai simplu. *Evaluarea preliminară* se constituie într-o acțiune de filtrare primară, care să permită excluderea rapidă dintr-un proces de identificare care necesită timp și resurse financiare a pădurilor care în mod evident nu conțin o valoare aparte. Această evaluare preliminară este simplă și nu necesită date complexe sau informații foarte tehnice, fiind astfel conceput încât să nu se constituie într-o povară inutilă pentru managerii pădurilor.

Acolo unde evaluarea preliminară indică faptul că o VRC este potențial prezentă, atunci managerul forestier trebuie să facă o *evaluare completă*, care să stabilească existența sau inexistența valorilor ridicate de conservare. Acest proces de evaluare completă va obliga, în mod inevitabil, managerul să facă uz de procedee de durată și uneori să utilizeze resurse financiare pentru evaluări biologice sau proceduri de consultare ale comunității.

Acțiunea de identificare a VRC și definire a PVRC presupune întotdeauna derularea unui proces de consultare cu factorii interesați. În unele cazuri este necesară colaborarea cu specialiști din diverse domenii – biologic, social etc.

În general primii pași sunt reprezentați de culegerea documentațiilor specifice (legi, hotărâri, amenajamente silvice, studii de specialitate, materiale cartografice etc.) pe baza cărora se face selecția suprafețelor care urmează a fi investigate din punct de vedere al prezenței VRC. Pentru unele categorii de VRC pot fi necesare evaluări succesive, derulate în diverse perioade ale anului.

2.2.VRC1. Suprafețe forestiere care conțin concentrații de biodiversitate de importanță globală, regională și națională (ex. endemite, specii rare, specii periclitare)

2.2.1. Introducere

În cadrul VRC 1 sunt incluse suprafețe caracterizate de concentrații de specii, inclusiv specii amenințate sau periclitare, endemite, ansambluri neobișnuite de grupuri ecologice și taxonomice și concentrații sezonale excepționale de specii.

Orice pădure care conține speciile identificate ca VRC, sau care conține habitate critice pentru supraviețuirea în continuare a acestor specii, este o PVRC. Aceasta include păduri în care apare un mare număr de specii care sunt amenințate sau periclitare sau numeroase specii endemice (ex. "Zone fierbinți pentru biodiversitate", cunoscute sub denumirea de „Biodiversity hot spots”). În mod excepțional, se poate ca o singură specie să fie considerată suficient de importantă pentru a determina includerea pădurii în categoria celor cu valoare ridicată de conservare.

Totuși, există multe păduri în care apar specii rare sau endemice care nu sunt PVRC deoarece nu prezintă **concentrații ale biodiversității semnificative la nivel global, regional sau național**. Aceste păduri trebuie bineînțeles gestionate corespunzător, dar nu sunt PVRC.

Populațiile pot fi considerate semnificative din mai multe puncte de vedere:

- protectiv (conservativ)
- constituie specii endemice pentru Ro
- au importanță științifică (filogenetică)
- au distribuție restrânsă (ca habitat)
- sunt specii indicatoare, utile monitorizării și definirii stării ecosistemului
- sunt specii foarte importante pentru existența ecosistemului etc.

Datorită faptului că există multe modalități în care valorile de biodiversitate pot fi identificate, această valoare a fost sub-divizată în patru elemente:

- **VRC1.1 Arii protejate:** Ariile protejate îndeplinesc multiple funcții, inclusiv cea de conservare a biodiversității. Rețelele de arii protejate reprezintă fundamentul în elaborarea politicilor de conservare a biodiversității iar importanța lor este recunoscută în Convenția privind Diversitatea Biologică. Multe arii protejate sunt vitale pentru conservarea valorilor globale și regionale ale biodiversității.
- **VRC1.2 Specii amenințate și periclitare:** Unul din aspectele cele mai importante referitoare la valoarea de biodiversitate este prezența speciilor amenințate sau periclitare. Pădurile în care există populații de specii amenințate sau periclitare sunt categoric mai importante pentru menținerea valorilor biodiversității decât acele în care acestea nu apar, pentru că aceste specii sunt mai vulnerabile la schimbările de mediu (ex: procesul continuu de pierdere a habitatului), vânătoare, boli etc.
- **VRC1.3 Specii endemice:** Speciile endemice sunt acelea a căror prezență se limitează numai la o anumită arie geografică. Atunci când această suprafață este restrânsă, specia este deosebit de importantă pentru procesul de conservare, datorită faptului că un areal restrâns îi sporește vulnerabilitatea.
- **VRC1.4 Utilizarea sezonală critică:** Multe specii folosesc o varietate de habitate în diverse momente sau faze ale existenței lor. Acestea pot fi diferite din punct de vedere al amplasării geografice sau pot fi ecosisteme și habitate diferite în aceeași regiune. Utilizarea habitatului poate fi sezonală sau habitatul poate fi folosit doar în anii cu condiții extreme, când devine critic pentru supraviețuirea populației. Această componentă include

suprafețe forestiere esențiale pentru menținerea unor mari concentrații de specii care folosesc pădurea doar ocazional.

În următoarele secțiuni, fiecare dintre aceste patru componente sunt discutate pe larg, oferindu-se îndrumări asupra modului în care:

- se identifică exact ce valori există în context național sau regional;
- se definesc pragurile dincolo de care valoarea devine o valoare ridicată de conservare;
- se realizează evaluarea preliminară a pădurii;
- se realizează evaluarea completă a pădurii – acolo unde este cazul.

Menționăm că listele de specii anexate, precum și pragurile stabilite pot fi revizuite și modificate periodic, inclusiv prin adăugarea sau reformularea unor criterii, pe măsură ce apar noi date sau reglementări la nivel național și internațional.

Pentru VRC 1 și VRC 3 în mod particular se recomandă inițierea unor studii preliminare de evaluare a biodiversității, cu implicarea specialiștilor.

2.2.2.VRC1.1 Arii protejate

2.2.2.1.Justificare

Ariile protejate sunt o componentă vitală pentru conservarea biodiversității.

În conformitate cu *Legea 462/2001 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice*, aria naturală protejată este definită ca „o zonă terestră, acvatică și/sau subterană, cu perimetru legal stabilit și având un regim special de ocrotire și conservare, în care există specii de plante și animale sălbatice, elemente și formațiuni biogeografice, peisagistice, geologice, paleontologice, speologice sau de altă natură, cu valoare ecologică, științifică sau culturală deosebită”

2.2.2.2. Definirea VRC 1.1

Tabel 1.1 Arii protejate

Definiția	Prag	Recomandări privind identificare, constituire și management
<p>Pădurile incluse în:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rezervații științifice; - rezervații naturale; - monumente ale naturii, dacă sunt păduri; - zone speciale de conservare incluse în ariile naturale protejate definite conform Ord. 552/2003 al MAPAM - arii de Interes Special de Conservare (Areas of Special Conservation Interest= ASCIs) - arii de protecție specială avifaunistică(SPA); - zone umede de importanță internațională; - sit-urile Natura 2000; - sit-uri ale patrimoniului natural universal 	<p>Pentru această categorie nu sunt fixate praguri, suprafața PVRC fiind egală cu suprafața ariei protejate identificată ca VRC și amplasată în perimetrul unității de management</p>	<p>IDENTIFICARE:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪Legea 462/2001, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice; ▪HG 230/2003, privind delimitarea parcurilor naționale, naturale și rezervațiilor biosferei; ▪Legea 5/2000 - Legea amenajării teritoriului ▪Ordinul Ministrului APAM 522/2003 ▪Ordinul Ministrului MAPAM 850/2003 ▪Documentații cuprinzând propuneri de constituire rezervații la nivel local și județean – Consilii județene, IPM <p>RECOMANDĂRI DE MANAGEMENT:</p> <p>În rezervațiile științifice este exclusă orice activitate;</p> <p>În restul suprafețelor, în funcție de specificul ariei protejate se recomandă tratamente de tipul TI, TII sau T III, în funcție de categoria de arie protejată și obiectivele de management.</p> <p>Elaborarea și implementarea unui plan de monitorizare a PVRC din punct de vedere al evoluției VRC, care să cuprindă și mecanismele de analiză a rezultatelor monitorizării pe baza cărora se stabilesc și implementează măsurile specifice de gestionare.</p>

Coloana 1 din tab 1.2 definește toate categoriile de arii protejate care constituie VRC 1.1. Pentru celelalte categorii de arii protejate se recomandă evaluarea posibilității de încadrare în alte categorii VRC.

Pentru ariile protejate aflate sub regim provizoriu de ocrotire, în măsura în care sunt încadrabile în categoriile enumerate în coloana 1 a tabelului 1.1, se procedează la evaluarea completă.

Pentru identificarea VRC definite în coloana 1 din tabel, se iau în considerare numai ariile protejate declarate legal la momentul evaluării

2.2.2.3.Evaluarea preliminară și completă

Evaluarea preliminară

Evaluarea preliminară se face prin identificarea tuturor suprafețelor care sunt incluse într-o arie protejată existentă sau propusă, avându-se în vedere următoarele acte legislative și documentațiilor prezentate în Tabelul VRC 1.1 coloana 3.

Se vor studia hărțile ariilor protejate, verificându-se dacă unitatea de management forestier cuprinde suprafețe incluse în arii protejate. În acest sens se pot contacta agențiile de protecția mediului, care dețin informații referitoare la ariile protejate situate în zona lor de responsabilitate.

În cazul ariilor protejate care se află în stadiul de propunere, este necesar a se studia motivațiile propunerii de acordare a statutului de arie protejată, pentru a se vedea dacă acestea cuprind atribute care ar putea fi considerate VRC. Acest lucru se face în cadrul evaluării complete.

Managerul forestier trebuie să includă în evaluarea sa orice arie protejată care este situată în raza sa de activitate dar și alte arii protejate care ar putea fi potențial afectate de către activitățile de gestionare a pădurilor desfășurate în cadrul unității (ex: activitățile de exploatare forestiere din cuprinsul unității pot afecta negativ o zonă umedă – curs de apă, lac, etc. - constituită ca arie protejată, situată în aval, necuprinsă în perimetrul unității de management).

Tabelul 1.1 prezintă categoriile de arii protejate care în mod obligatoriu se constituie în VRC 1.1 pentru țara noastră. În situația în care în cuprinsul unității de management se identifică suprafețe cuprinse în arii protejate din categoriile celor specificate în tabel, pădurile din aceste zone se vor constitui în PVRC.

Pentru categoriile de arii protejate care nu sunt prezentate în tabelul 1.1 se va trece la etapa de evaluare completă.

Evaluarea completă

Evaluarea preliminară conține detalii asupra tuturor ariilor protejate care sunt considerate VRC. O evaluare completă se impune în cazul ariilor protejate aflate în stadiu de ocrotire provizorie.

De asemenea, se procedează la evaluarea completă și în cazul ariilor protejate sau a suprafețelor din parcuri naționale și naturale care nu se regăsesc în coloana 1 a tabelului 1.1.

Pentru evaluarea completă se recomandă a se apela la sprijinul specialiștilor biologi.

2.2.3.VRC1.2: Specii amenințate și periclitate

2.2.3.1.Justificare

Pădurile care conțin concentrații de specii amenințate și periclitate sunt categoric importante pentru menținerea valorilor de biodiversitate, pentru că aceste specii sunt mai vulnerabile la pierderea continuă de habitat, vânătoare, boli, etc. Criteriul 6.2 al FSC se ocupă de speciile rare, amenințate sau periclitate, de aceea această componentă încearcă să identifice acele păduri care conțin concentrații deosebite de specii rare sau amenințate.

Trebuie avut în vedere că unele dintre aceste specii pot avea importanță deosebită din punct de vedere al:

- protectiv (conservativ)
- importanței științifice (filogenetice)
- restrângerii habitatului (distribuție redusă)
- pot fi specii indicatoare, utile monitorizării și definirii stării ecosistemului
- pot fi specii foarte importante pentru existența ecosistemului

2.2.3.2. Definirea VRC 1.2

VRC 1.2 Specii strict periclitate, periclitate și amenințate

Definiția	Prag	Recomandări privind identificare, constituire și management
<p>PVRC 1.2 – pădurile care constituie habitate pentru speciile listate în Anexele 1 A, B și C la ghid</p>	<p>În cazul speciilor strict periclitate, conform statutului acestora în România și care sunt specificate în Anexa I, simpla prezență a speciei constituie prag.</p> <p>În cazul speciilor din Anexele 1A, 1B și 1C, pragul este constituit de prezența a minim trei specii cuprinse în tabel. În acest caz PVRC se constituie la nivel de u.a. în care s-au identificat aceste specii.</p>	<p>IDENTIFICARE:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lista roșie națională (bazată pe criteriile IUCN): 216 vertebrate, 55 nevertebrate ▪ Liste roșii pentru plante (Dihoru et. al, Oltean et. al, Boșcaiu et. al) ▪ Legea 13/1993 – Directiva habitate, Berna 1979 ▪ Legea 462/2001 (include – Directiva Habitata și Directiva Păsări) ▪ Legea 103/1996 Legea fondului cinegetic și a protecției vânatului, republicată 2002 ▪ Legea 58/1994 Convenția Rio ▪ Legea 187/1990 Convenția Paris ▪ Legea 5/1991 Convenția RAMSAR ▪ Legea 13/1998 Convenția Bonn ▪ Legea 451/2002 Convenția europeană a Peisajului ▪ Legea 89/2000 ▪ Legea 90/2000 ▪ Natura 2000 ▪ Lista Emerald – specii de interes european – neratificată ▪ Legea 69/1994 CITES ▪ Clasificarea SPEC <p>MANAGEMENT:</p> <p>În cazul speciilor care depind de ecosistemele acvatice sau palustre, se recomandă ca tratamentele aplicate și activitățile forestiere să urmărească evitarea eroziunii solului și poluarea cursurilor de apă (sol, resturi de exploatare, rumeguș, deșeuri etc.).</p> <p>Pentru unele mamifere (lilieci), se recomandă menținerea în arboret de arbori scorburoși.</p> <p>În cazul pădurilor care prezintă valoare ridicată de conservare pentru specii de păsări strict periclitate, periclitate sau amenințate, se recomandă asigurarea condițiilor de habitat prin menținerea subarboretului.</p>

		Elaborarea și implementarea unui plan de monitorizare a PVRC din punct de vedere al evoluției VRC, care să cuprindă și mecanismele de analiză a rezultatelor monitorizării pe baza cărora se stabilesc și implementează măsurile specifice de gestionare
--	--	--

2.2.3.3.Evaluarea preliminară și completă

Evaluarea preliminară

Legile și documentele care oferă informațiile necesare pentru derularea evaluării primare sunt prezentate în coloana 3 a tabelului VRC 1.2.

Se vor verifica de asemenea datele rezultate din literatura de specialitate, evaluări anterioare ale biodiversității efectuate în zonă, informații primite de la instituții de învățământ de profil sau de cercetare ONG-uri de specialitate, care să confirme/infirme prezența speciilor respective.

Prezența unor specii constituie VRC 1.2 numai în măsura în care aceste specii se găsesc în concentrații mari, care justifică măsuri specifice de management.

Evaluarea preliminară începe cu verificarea în Anexele 1A, 1B și 1 C, a coloanelor care indică speciile considerate importante pentru VRC 1.2 și a coloanei „Biotop” în care se pot regăsi aceste specii. Dacă pădurile din unitatea de management includ biotopurile/tipurile de pădure respective, acestea sunt potențiale PVRC1 și se face o evaluare completă.

Pentru ușurarea încadrării, în unele situații sunt date și localizările geografice pentru anumite specii.

Evaluarea completă

Dacă o pădure este o potențială PVRC 1.2, atunci va fi necesară o evaluare completă pentru a descoperi dacă speciile VRC 1.2 apar în realitate. Aceasta se poate face prin investigații biologice pentru determinarea prezenței și a concentrației speciilor respective. Un asemenea studiu biologic se face de regulă cu sprijin de specialitate, contactându-se instituțiile indicate în Anexa 5. În cazul în care speciile sunt ușor de identificat, se solicită sprijin de specialitate pentru a se stabili modul de lucru și a se instrui personalul de teren, după care se trece la identificarea zonelor în care se regăsesc speciile respective și cartarea lor. Concomitent cu pregătirea fazei de teren pentru determinarea prezenței și a concentrației speciilor de interes, se stabilește și modul în care se va face pe viitor monitorizarea.

Un aspect important îl constituie concentrația speciilor respective. În unele cazuri, simpla prezență a speciei respective este suficientă pentru a se declara PVRC, fiind vorba de specii foarte rare.

Pentru celelalte specii se solicită asistență de specialitate pentru a se determina dacă concentrația lor justifică declararea unei păduri ca fiind PVRC.

2.2.4.VRC1.3: Specii endemice

2.2.4.1.Justificare

Speciile endemice sunt acelea care pot fi găsite numai într-o anumită zonă geografică. Când această suprafață este restrânsă, atunci specia are o importanță deosebită pentru conservare. Pentru identificarea PVRC s-au considerat ca fiind semnificative speciile endemice ce se regăsesc numai în țara noastră și pe suprafețe restrânse.

Pentru că limitele biologice urmează rar granițele politice, se vor include câteodată specii ale căror areal se suprapune doar parțial cu aria la care se aplică standardul (de exemplu, s-a considerat importantă specia *Peucedanum rochelianum* (Heuff.), care este endemică, dar se găsește pe ambele maluri ale Dunării, nu numai în România. Este însă o specie cu areal extrem de limitat, deci protecția ei este importantă).

În ce privește fauna, ghidul cuprinde specii de animale endemite pentru România, nu și cele care se constituie endemite regionale (de exemplu specia *Zingel streber* trăiește în bazinul Dunării și în Nistru, pe când *Romanchthys valsanicola* trăiește doar în râul Vîlsan, afluent al râului Argeș). Speciile considerate importante din punct de vedere al conceptului de VRC pentru România au valoare deosebită atât din punct de vedere științific cât și al conservării. Respectivul specii sunt:

- specii descrise doar în fauna României, sau
- au importanță filogenetică, sau
- sunt elemente relictare, sau
- au areal foarte restrâns de răspândire.

Celelalte specii endemice (care nu se regăsesc în anexele A1) identificate în România sunt în mare parte incluse în ariile protejate existente, a căror valoare de conservare se identifică în cadrul categoriei VRC1.1.

2.2.4.2. Definirea VRC 1.3

VRC 1.3 Specii endemice

Definiția	Prag	Recomandări privind identificare, constituire și management
<p>Păduri care constituie habitate pentru speciile listate în anexele A2, B2 din prezentul ghid de identificare a PVRC</p>	<p>În cazul speciilor din anexele 2A, 2B, pragul este constituit de prezența speciei</p>	<p>IDENTIFICARE:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪Lista de endemite naționale: listele roșii la plante, Fauna și Flora României ▪hărți realizate în sistemul celor 200 de Ecoregiuni Globale ale WWF ▪Harta Zonelor fierbinți” internaționale de conservare (Biodiversity Hotspot Map) ▪Liste endemite Ciocârlan 1988-90, Negrean et al 1989, Dihoru et. al 1994, Oltean et. al 1994, Boșcaiu et. al 1994 ▪Strategia de Conservare a Biodiversității și Planul de Acțiune 1996 <p>MANAGEMENT:</p> <p>Managementul acestor păduri trebuie să urmărească asigurarea condițiilor de menținere a acestor specii prin diverse măsuri, inclusiv de protecție strictă, de la caz la caz. Specialiștii care identifică aceste VRC vor recomanda măsurile de management cele mai adecvate.</p> <p>Elaborarea și implementarea unui plan de monitorizare a PVRC din punct de vedere al evoluției VRC, care să cuprindă și mecanismele de analiză a rezultatelor monitorizării pe baza cărora se stabilesc și implementează măsurile specifice de gestionare</p>

2.2.4.3. Evaluarea preliminară și completă

Evaluarea preliminară

Pentru evaluarea preliminară în vederea identificării VRC 1.3 se iau în calcul recomandările prezentate în Tabelul VRC 1.3, coloana 3.

Anexele 2A și 2B prezintă liste privitoare la speciile endemice pentru România, precum și referiri legate de habitatele preferate de acestea.

Totodată se pot consulta și:

- Alte hărți ale arealelor speciilor și grupurilor de specii care constituie VRC;
- Liste cu zonele și habitatele în care aceste specii pot fi probabil găsite;
- Literatura de specialitate, evaluări anterioare ale biodiversității efectuate în zonă, informații primite de la instituții de învățământ de profil sau de cercetare, ONG-uri, proprietarii de terenuri, care să confirme/infirme prezența speciilor respective.

Anexele 2A și 2B oferă o serie de informații care arată situațiile în care o pădure poate conține VRC 1.3. În acest scop, se verifică în aceste anexe coloanele care indică speciile care pot fi considerate VRC 1.3 și localizările acestora (biotopuri sau tipuri de pădure). Dacă pădurile din unitatea de management includ biotopurile/tipurile de pădure respective, acestea sunt potențiale PVRC.

Evaluarea completă

În cazul în care s-au identificat habitate care ar putea conține specii VRC1.3, managerul forestier trebuie să realizeze o investigație biologică, cu sprijinul specialiștilor în domeniu. Fiind vorba de endemite, a căror determinare necesită cunoștințe de specialitate, se recomandă contactarea instituțiilor/specialiștilor indicați în Anexa 5.

2.2.5.VRC 1.4: Concentrații critice temporare

2.2.5.1.Justificare

Acest element a fost creat pentru a asigura menținerea unor concentrații importante de specii care folosesc pădurea doar în anumite perioade sau în anumite etape din viața lor. Include locurile critice pentru reproducere, locuri pentru iernat, pentru migrare, rute și coridoare pentru migrare. De exemplu: locuri de odihnă în perioada de migrație a speciilor de răpitoare de talie mare (acvila de câmp, acvila țipătoare mică, viespar, etc.), păduri colinare în apropierea dealurilor golașe în culoarele principale de migrație. Păduri colinare cu exemplare de arbori bătrâni care sunt folosite de specii ca barza neagră, acvile, viespari.

S-au luat în considerare toate speciile din legislația națională și internațională ratificată de România care, în anumite stadii ale ciclului lor de dezvoltare depind de ecosistemul complex de pădure (suprafețe de pădure care includ rariști, goluri, stâncării, turbării, cursuri și luciuri de apă).

2.2.5.2. Definirea VRC 1.4

VRC 1.4 Concentrații critice temporare

Definiția	Prag	Recomandări privind identificare, constituire și management
<p>Păduri care asigură adăpost pentru specii ce se găsesc în concentrații critice în anumite momente ale existenței lor.</p>	<p>Prezența unei specii constituie prag</p>	<p>IDENTIFICARE:</p> <p>Anexele 3.1, 3.2 la prezentul ghid.</p> <p>Publicații de specialitate:</p> <p>Munteanu, D. (2001) <i>Dicționar Poliglot al Speciilor de Păsări din România</i>, Publicațiile Societății Ornitologice Române, nr. 14, Cluj Napoca</p> <p>Weber P. (ed.) 1994. <i>Atlasul Provizoriu al Păsărilor Clocitoare din România</i>. Publ. S.O.R. No. 2., Mediaș.</p> <p>Bibby C., M. Jones and S Marsden 1998. <i>Expedition Field Techniques. Bird Surveys</i>. Royal Geographical Society, London.</p> <p>Cramp, S. I. 1988. <i>Handbook of the birds of Europe, the Middle East and North Africa: the birds of the Western Palearctic. Vol.1-6</i>. Oxford University Press</p> <p>Furness, R.W. and J.J.D. Greenwood 1993. <i>Birds as Monitors of Environmental Change</i>. Chapman&Hall, London.</p> <p>Hagemijer E.J.M. and M.J. Blair (eds.). 1997. <i>The EBCC Atlas of European Breeding Birds: Their Distribution and Abundance</i>. T&A Poyser, London.</p> <p>Lefranc N. and T. Worfolk 1997. <i>Shrikes A Guide to the Shrikes of the World</i>, Pica Press, Sussex.</p> <p>Tucker G. and Heath M. F. 1994. <i>Birds of Europe: Their Conservation Status</i>. BirdLife International, BirdLife Conservation Series No. (3.), Cambridge.</p> <p>MANAGEMENT:</p> <p>Asigurarea liniștii în perioada de cuibărit în perimetrele în care s-au identificat concentrații ale speciilor de păsări coloniale menționate în anexă (ianuarie-august).</p>

		<p>Menținerea în arboret a unor arbori scorburoși care adăpostesc cuiburi ale unor specii de păsări de interes</p> <p>Promovarea unei diversități de specii și vârste în arborete.</p> <p>Asigurarea unui perimetru de protecție de 150m în jurul arborilor care adăpostesc cuiburi ale păsărilor critic periclitare conform Anexei 3.2, coloana 10)</p> <p>Elaborarea și implementarea unui plan de monitorizare a PVRC din punct de vedere al evoluției VRC, care să cuprindă și mecanismele de analiză a rezultatelor monitorizării pe baza cărora se stabilesc și implementează măsurile specifice de gestionare</p>
--	--	--

2.2.5.3.Evaluarea preliminară și completă

Evaluarea preliminară

Evaluarea preliminară include studierea hărților sau altor informații care delimitează zonele din țară care conțin sau pot conține potențial situri critice de reproducere, locuri pentru migrare, rute sau coridoare de migrare (latitudinale ca și altitudinale) sau care conțin concentrații sezonale semnificative de specii.

O serie de informații esențiale pot fi găsite în:

- Publicațiile SOR (Societatea de Ornitologie din România) – (ex: revista ALCEDO a SOR)
- Publicațiile Bird Life
- Observații efectuate de administratorii fondurilor de vânatoare

Rezultatele evaluărilor de biodiversitate anterioare trebuie de asemenea studiate în cadrul evaluării primare.

Anexele 3.1 și 3.2 cuprind listele speciilor relevante pentru țara noastră, a căror prezență poate indica existența unor potențiale PVRC 1.4.

Evaluarea completă

Se procedează la o evaluare completă în situația în care s-au identificat suprafețe forestiere care în mod potențial ar constitui, conform datelor rezultate din evaluarea primară, culoare de migrare sau zone de aglomerare/reproducere ale speciilor menționate în Anexele 3.1 și 3.2.

Evaluarea completă se face cu sprijinul specialiștilor în domeniu, contactând instituțiile indicate în Anexa 5.

2.3.VRC 2. Suprafețe forestiere extinse, de importanță globală regională sau națională, în care populațiile speciilor autohtone există în forma lor naturală din punct de vedere al distribuției și densității.

2.3.1.Introducere

Această parte a definiției PVRC are ca scop identificarea acelor păduri care conțin populații viabile ale majorității dacă nu tuturor speciilor care apar în forma lor naturală. Adesea include și păduri care conțin importante sub-populații ale unor specii cu un areal foarte mare. Include păduri ale căror procese ecologice (ex. regimul perturbărilor naturale, succesiunea pădurilor, distribuția și abundența speciilor) sunt complet sau relativ neafectate de activități antropice recente. Astfel de păduri trebuie să aibă suprafețe relativ mari și vor fi mai puțin afectate de activități umane recente decât alte păduri din regiune, păduri care sunt din ce în ce mai rar întâlnite și continuă să fie amenințate în toată lumea, din cauza unor procese cum ar fi despăduririle, fragmentarea și degradarea lor.

Este, de asemenea, util să se sublinieze faptul că pădurea inclusă sub categoria VRC2 nu este neapărat restrânsă la o anumită unitate administrativă (ex. unitate de producție sau **chiar** ocol silvic). Această situație se datorează faptului că mai multe unități administrative forestiere învecinate pot forma împreună o suprafață forestieră extinsă importantă. O unitate individuală de management forestier poate fi o PVRC în categoria VRC2 dacă este în întregime sau o parte dintr-o suprafață forestieră extinsă importantă.

2.3.2.Justificare

Așa cum s-a arătat mai sus, pădurile care conțin populații viabile a majorității sau tuturor speciilor autohtone, au o suprafață extinsă, și sunt relativ neafectate de activități antropice perturbatoare recente și de fragmentare pot fi constituite în PVRC 2.

VRC2 include suprafețe compacte de pădure, care să cuprindă în cea mai mare parte păduri naturale, care prezintă un potențial deosebit pentru biodiversitate. Termenul de „păduri naturale” va fi înțeles conform definiției date în tabelul „Definiția termenilor utilizați în prezentul ghid”, situat în prima parte a manualului: „Păduri cu vârsta peste 120 ani, consistență mai mare sau egală cu 0,7, compoziție naturală, structură diversificată (cu variații de vârstă de peste 30 ani și/sau variații dimensionale, chiar dacă au suferit intervenții de gospodărire)

În cadrul VRC2 pot intra atât păduri care nu sunt supuse unui regim de protecție determinat de includerea acestora în arii naturale protejate cât și păduri situate în raza parcurilor naționale și naturale, care îndeplinesc criteriile definite în acest capitol și care nu sunt cuprinse în alte categorii VRC.

2.3.3. Definirea VRC 2

VRC 2. *Peisaje forestiere (suprafețe forestiere la scară mare)* de importanță globală, regională sau națională, în care populațiile speciilor autohtone există în forma lor naturală din punct de vedere al distribuției și densității

Definiția	Prag	Recomandări privind identificare, constituire și management
<p>Suprafețe de pădure compactă, care păstrează caracteristicile ecosistemelor forestiere naturale</p>	<p>Peisaje cu suprafețe mai mari de 10.000 ha, din care minim 7000 ha păduri, și suprafața pădurilor artificiale reprezintă sub 20% din totalul suprafeței.</p> <p><u>Notă:</u> VRC 2 se delimitează la nivel național sau sub-național.</p>	<p>IDENTIFICARE:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Legea 5/2000, Secțiunea 3 - Arii protejate - HG 230/2003 - Ordinul Ministrului MAPAM 552/2003 - Legea 462/2001 - Amenajamentele silvice - Documentele legale de constituire a rezervațiilor și monumentelor naturii, - Rezultate ale unor studii de specialitate <p>MANAGEMENT:</p> <p>Se recomandă lucrări și tehnologii adecvate pentru menținerea caracteristicilor pădurii (TII, TIII și TIV conform Normelor tehnice 1986) care să asigure, printre altele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - păstrarea integrității pădurii; - promovarea tipurilor naturale de pădure; - menținerea integrității populațiilor de specii edificatoare pentru păstrarea ecosistemelor în stare naturală; <p>Elaborarea și implementarea unui plan de monitorizare a PVRC din punct de vedere al evoluției VRC, care să cuprindă și mecanismele de analiză a rezultatelor monitorizării pe baza cărora se stabilesc și implementează măsurile specifice de gestionare</p>

2.3.4. Evaluarea preliminară și completă

Evaluarea preliminară

Evaluarea primară este bazată pe studierea actelor legislative și documentațiilor din Tabelul VRC 2 coloana 3. Se studiază de asemenea hărțile ariilor protejate declarate conform legii

Evaluarea preliminară va ține de asemenea cont de valoarea de prag, care exclude automat de la această categorie pădurile care nu sunt compacte și cele cu suprafețe mai mici de 500 hectare în zona de deal și 1.000 hectare în zona de munte.

Evaluarea completă

În mod normal, în situația în care evaluarea primară evidențiază suprapunerea suprafețelor unității de management peste suprafețele menționate în tabelul 2, nu mai este necesară o evaluare completă, aceste păduri fiind considerate PVRC.

2.4. VRC3. Suprafețe forestiere care sunt localizate în sau conțin ecosisteme rare, amenințate sau periclitate

2.4.1. Introducere

Unele ecosisteme sunt rare datorită limitărilor impuse de condițiile climatice sau geologice necesare pentru dezvoltarea lor.

Alte ecosisteme au devenit rare datorită activităților antropice cum ar fi conversia ecosistemelor naturale în terenuri agricole sau alte folosințe. De multe ori se constată că acestea sunt ecosistemele sunt în continuare cele mai amenințate de acțiuni antropice continue.

Această valoare a fost definită pentru ca ecosistemele forestiere amenințate sau periclitate să poată fi menținute pe termen lung. Aceste ecosisteme includ tipuri de pădure care anterior erau larg răspândite, precum și asociații rare de specii, chiar dacă speciile componente pot fi des întâlnite. Acestea includ:

- Asociații (intacte sau nu) care au fost întotdeauna rare
- Ecosisteme intacte care acum sunt rare sau reduse în mare măsură, chiar dacă anterior erau larg răspândite sau tipice pentru regiune
- Ecosisteme forestiere, chiar foarte afectate sau degradate, dar care acum sunt rare sau pe suprafețe foarte reduse

În aceste cazuri, VRC-ul este chiar ecosistemul ca întreg, care poate fi toată pădurea sau o parte din ea. Ecosistemele forestiere native sau ansamblurile de specii care sunt caracteristice pentru o regiune dar nu sunt rare sau periclitate n-ar trebui să fie considerate PVRC în cadrul acestei părți a definiției.

În elaborarea acestei VRC s-au luat în considerare toate speciile din legislația națională și internațională ratificată de România, care depind de ecosistemul complex de pădure (suprafețe de pădure care includ rariști, goluri, stâncării, turbării, cursuri și luciuri de apă).

În cazul speciilor din aceste categorii care au fost semnalate în numeroase locații, s-a considerat că o pădure poate primi atribut de VRC numai dacă adăpostește mai multe asemenea elemente (vezi Tabelul VRC 3).

2.4.2 Definirea VRC

VRC 3 - Suprafețe forestiere care sunt localizate în sau conțin ecosisteme rare, amenințate sau periclitare

Definiția	Prag	Recomandări privind identificare, constituire și management
A. COMPLEXE DE ECOSISTEME FORESTIERE SI ALTE ECOSISTEME INCLUSE IN MEDIUL FORESTIER		
A1 Ecosisteme forestiere și de tufărișuri specifice la nivel regional	Parcela sau grupuri de parcele	<p>IDENTIFICARE</p> <p>Vezi Anexa 4 și recomandările privind evaluarea preliminară și completă (2.4.2)</p> <p>MANAGEMENT:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lucrări de conservare care să mențină permanența complexelor respective - interzicerea totală a oricăror lucrări de exploatare care ar putea să afecteze mlaștinile, stâncăriile, ochiurile de stepă. - Elaborarea și implementarea unui plan de monitorizare a PVRC din punct de vedere al evoluției VRC, care să cuprindă și mecanismele de analiză a rezultatelor monitorizării pe baza cărora se stabilesc și implementează măsurile specifice de gestionare
A2 Complexe de ecosisteme forestiere, rariști de arbori și mlaștini de turbă	Parcela	
A3 Complexe de ecosisteme forestiere și rariști de arbori pe stâncării și/ sau grohotișuri		
A4 Complexe de rariști și tufărișuri în etajul subalpin.		
A5 Complexe de ecosisteme forestiere și rariști de arbori din silvostepa cu compoziție naturală cel puțin a arboretului, inclusiv ochiurile cu vegetație stepică din cuprinsul lor		
A6 Complexe de păduri, rariști de arbori și vegetație psamofilă ierboasă și arbustivă de pe nisipurile continentale		
A7 Complexe de păduri și rariști de arbori și vegetație psamofilă ierboasă de pe nisipurile marine		
A8 Complexe de tufărișuri submediteraneene în stepă		
A9 Suprafețele neproductive din fond forestier care nu sunt terenuri degradate (stâncării, grohotișuri, mlaștini de turbă)		
B. ECOSISTEME FORESTIERE RARE, RELICTARE, AMENINȚATE SAU PERICLITATE		

B1 Ecosisteme forestiere rare	Parcela	MANAGEMENT:	
B2 Ecosisteme forestiere relict	Parcela		
B3 Ecosisteme forestiere periclitare antropice	Subparcela sau benzi de subparcele de-a lungul râului, după caz		
B4 Ecosisteme forestiere de limita altitudinală superioară	Rândul de subparcele în care sunt incluse aceste ecosisteme		
C. ECOSISTEME FORESTIERE CU O MARE COMPLEXITATE COMPOZIȚIONALĂ ȘI STRUCTURALĂ, NATURALE			
C1 Ecosisteme forestiere frecvente, cu biodiversitate foarte ridicată	Eșantioane de astfel de ecosisteme cu cel puțin 5 specii de arbori în compoziție pe cel puțin o parcelă la nivel de UP. Specii de amestec în proporție maximă de 30%	MANAGEMENT: - aplicarea de lucrări de îngrijire și conducere și de tratamente care să conserve întreaga biodiversitate în raport cu ecologia speciilor componente. - Interzicerea modificărilor biotopului acestor ecosisteme. - Elaborarea și implementarea unui plan de monitorizare a PVRC din punct de vedere al evoluției VRC, care să cuprindă și mecanismele de analiză a rezultatelor monitorizării pe baza cărora se stabilesc și implementează măsurile specifice de gestionare	
D. ECOSISTEME FORESTIERE PRIMARE ȘI SECUNDARE			
D.1 Ecosisteme forestiere de rariști și tufărișuri cu caracter primar și secundar potrivit definițiilor din proiectul PINMATRA	Toate tipurile de ecosisteme forestiere, de rariști și tufărișuri incluse în poligoanele stabilite prin proiectul PINMATRA.	Poligoanele stabilite prin proiectul PINMATRA	Declararea ca arie protejată. Interzicerea totală a oricăror lucrări cât și a accesului oamenilor și animalelor domestice. Elaborarea și implementarea unui plan de

			monitorizare a PVRC din punct de vedere al evoluției VRC, care să cuprindă și mecanismele de analiză a rezultatelor monitorizării pe baza cărora se stabilesc și implementează măsurile specifice de gestionare
--	--	--	---

2.4.3 Evaluarea preliminară și completă

Evaluarea preliminară

Evaluarea preliminară poate necesita studierea:

- Tipurilor de ecosisteme forestiere din România, 1990, MAPM, ICAS
- Legii 462/2001
- Directivei Habitate
- Alte liste și descrieri ale ecosistemelor rare naturale

În Tabelul 3 și Anexa 4 se verifică coloanele care indică tipurile de ecosisteme și pragurile specificate (Coloanele 1 și 2). În cazul în care unitatea de management conține astfel de ecosisteme, aceasta poate fi o potențială PVRC 3.

Evaluarea completă

Dacă tipurile de ecosisteme specificate în Tabelul 3 se identifică în alte zone decât cele enumerate în Anexa 4 la coloana „localizare”, se recomandă solicitarea specialiștilor. Pentru clarificare se vor utiliza pragurile definite în tabel și Anexa 4 (se pot considera PVRC toate habitatele de pădure care conțin arbori seculari cu diametre peste 80 cm, indiferent de starea de sănătate. Se vor constitui PVRC suprafețe forestiere în suprafață de minim 1 ha în care se găsește cel puțin un arbore cu diametrul de peste 80 cm. Pentru doi arbori și mai mult se vor constitui PVRC suprafețe de minim 5 ha.)

2.5.VRC 4. Suprafețe forestiere care asigură servicii de bază în situații critice (ex. protecția bazinelor hidrografice torențiale, controlul eroziunii)

2.5.1.Introducere

Pădurile oferă unele servicii, cum ar fi protecția bazinelor hidrografice torențiale, regularizarea regimului pluvial și controlul procesului de eroziune, iar aceste servicii trebuie menținute în permanență printr-o bună gestionare. În unele cazuri, lipsa acestor servicii poate avea un impact catastrofic sau cumulativ. De exemplu, o pădure care acoperă o mare parte din bazinul hidrografic al unui râu cu un potențial ridicat de distrugere și de inundare a zonelor din aval poate fi esențială în prevenirea inundațiilor și poate fi considerată ca o VRC. VRC4 încearcă să identifice exact aceste tipuri de situații.

Datorită faptului că există o serie de servicii distincte asigurate de ecosisteme, această valoare a fost subdivizată în trei elemente, care vor fi prezentate în continuare

2.5.2.VRC 4.1 Surse unice de apă potabilă și păduri de importanță deosebită pentru bazinele hidrografice și captări de apă

2.5.2.1.Justificare

Pădurile joacă un rol important în prevenirea inundațiilor, cu impact în regularizarea debitelor cursurilor de apă, în asigurarea calității apei și în protejarea unor surse de apă cu caracter unic pentru comunități locale fără alte surse alternative de asigurare a apei. În situația în care o pădure se găsește într-un bazin hidrografic important, rolul ei în păstrarea calității și cantității apei și în îndeplinirea funcțiilor descrise mai sus este esențială și ca urmare poate fi considerată o VRC.

2.5.2.2. Definierea VRC 4.1

Definiția	Prag	Recomandări privind identificare, constituire și management
<p>VRC 4.1 Păduri care asigură protecția surselor unice de apă potabilă și de importanță deosebită pentru bazinele hidrografice și captări de apă</p> <p>Se constituie VRC 4.1 următoarele terenuri și păduri din fondul forestier național:</p> <p>a) pădurile situate în perimetrele de protecție a izvoarelor, zăcămintelor și surselor de apă minerală, potabilă ce constituie surse unice de apă potabilă pentru comunitățile din zonă.</p> <p>b) păduri situate pe versanții direcți ai lacurilor de acumulare și naturale</p> <p>c) păduri din bazinele hidrografice torențiale sau cu transport excesiv de aluviuni</p>	<p>a) Constituie surse unice de apă potabilă pentru comunitățile din zona.</p> <p>b) Destinația principală a lacurilor de acumulare sau naturale este aprovizionarea cu apă potabilă a comunităților din zonă (sate, orașe).</p> <p>c) Distanța până la așezări umane, stațiuni turistice etc este mai mică de 5 km (sunt situate în imediata vecinătate a acestora),</p>	<p><u>IDENTIFICARE:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Amenajamentele și hărțile silvice; - datele existente la SGA <p><u>MANAGEMENT:</u></p> <p>Includerea în planurile de management a unor considerații privind conectivitatea cu peisajul înconjurător.</p> <p>Pentru toate pădurile încadrate în categoria VRC 4.1 a) se recomandă – T II - lucrări de conservare</p> <p>Pentru categoria VRC 4.1 b),c) se recomandă TIII – tratamente cu perioadă lungă de regenerare. Pădurile care nu sunt încadrate în tipurile funcționale menționate mai sus și care conform definiției constituie VRC 4.1. d) se vor gospodări conform tipului funcțional T III, TIV</p> <p>Elaborarea și implementarea unui plan de monitorizare a PVRC din punct de vedere al evoluției VRC, care să cuprindă și mecanismele de analiză a rezultatelor monitorizării pe baza cărora se stabilesc și implementează măsurile specifice de gestionare</p>

<p>d) păduri cu rol de protecție a captărilor de apă și al sistemelor de irigație din zonele de stepă și silvostepă, pădurile din luncile interioare ale râurilor care traversează județele din zona de sud a țării unde au apărut procese de deșertificare și din lunca Dunării</p>		

2.5.2.3. Evaluarea preliminară și completă

Evaluarea preliminară

Necesită studierea:

- Prevederilor amenajamentelor silvice;
- Hărților amenajistice;
- Altor planuri și documentații (SGA, RENEL etc.) acolo unde este cazul

De asemenea este importantă consultarea comunităților locale.

Se verifică dacă pădurile situate în suprafața unității de management sunt încadrate într-una din categoriile funcționale menționate în coloana a II-a a Tabelului 4.1. În această situație pădurile sunt considerate PVRC.

Evaluarea completă

Pădurile identificate cu ocazia evaluării primare reprezintă PVRC fără a necesita o evaluare completă.

2.5.3.VRC 4.2 Păduri critice pentru controlul procesului de eroziune

2.5.3.1. Justificare

Pădurile sunt adesea importante în menținerea stabilității terenurilor, inclusiv pentru controlul eroziunii, a alunecării terenurilor sau avalanșelor. În situațiile în care pădurea are un rol esențial în controlul procesului de eroziune aceste păduri trebuie considerate PVRC în relație condiționată de anumiți parametri cum ar fi gradul de înclinare al terenului, tipul solului etc.

2.5.3.2. Definirea VRC 4.2

<p>VRC 4.2. Păduri critice pentru controlul procesului de eroziune.</p> <p>Constituie VRC 4.2 următoarele terenuri și păduri din fondul forestier național după cum urmează:</p> <p>a) păduri situate pe stâncării, grohotișuri și pe terenuri cu eroziune în adâncime cu alunecări active și pe terenuri cu pante mari, inclusiv în cazul construcțiilor hidrotehnice</p> <p>b) vegetația forestiera din jurul culoarelor de formare avalanșelor, precum și terenurile acoperite cu <i>Pinus mugo</i> din preajma acestora.</p> <p>c) păduri situate pe nisipuri consolidate respectiv încadrate în categoria funcțională 1.2 g</p> <p>d) plantații forestiere executate pe terenuri degradate, respectiv încadrate în categoria funcțională</p>	<p>a) pragul este reprezentat de îndeplinirea următoarelor condiții: gradul de înclinare al versantului este de 40° pe orice fel de substrat litologic, 35° pe substraturi de fliș și 30° pe substraturi de nisipuri și pietrișuri.</p> <p>b) pădurile situate pe o rază de minim 100m în jurul acestora</p> <p>c), d) întreaga suprafață a pădurilor respective</p>	<p><u>MANAGEMENT:</u></p> <p>Pentru pădurile definite VRC 4.2 a), b), d) – T II – lucrări speciale de conservare.</p> <p>Pentru pădurile definite VRC 4.2 c) – T III – tratamente cu perioada lungă de regenerare.</p> <p>Elaborarea și implementarea unui plan de monitorizare a PVRC din punct de vedere al evoluției VRC, care să cuprindă și mecanismele de analiză a rezultatelor monitorizării pe baza cărora se stabilesc și implementează măsurile specifice de gestionare</p>
--	--	---

--	--	--

2.5.3.3.Evaluarea preliminară și completă

Evaluarea preliminară

Necesită studierea:

- Prevederilor amenajamentelor silvice;
- Hărților amenajistice

De asemenea foarte importantă este consultarea comunităților locale.

Se verifică dacă pădurile situate în suprafața unității de management sunt încadrate într-una din categoriile funcționale menționate în coloana a II-a a Tabelului 4.2. În această situație pădurile pot fi considerate PVRC.

Evaluarea completă

Nu mai este necesară o evaluare completă în cazul pădurilor identificate în cadrul evaluării primare ca fiind PVRC.

2.5.4.VRC 4.3 Zone forestiere cu impact critic asupra terenurilor agricole sau piscicole

2.5.4.1. Justificare

Importanța zonelor împădurite în menținerea microclimatului este binecunoscută. Acolo unde suprafețele forestiere sunt lângă terenuri agricole, aceste efecte pot fi uneori critice pentru menținerea producției agricole. Impactul pădurii asupra menținerii producției agricole variază în funcție de climat și topografie, configurația spațială a terenurilor agricole și forestiere, ca și de natura culturilor. Pe lângă menținerea microclimatului, pădurea are un rol important în menținerea calității apei, așa cum s-a menționat la VRC 4.1.

Definirea VRC 4.3

<p>VRC 4.3 Suprafețe forestiere cu impact critic asupra agriculturii sau pisciculturii</p> <p>Constituie VRC 4.3 terenurile sau pădurile din fondul forestier național zonate în următoarele categorii funcționale:</p> <p>a) benzi de pădure constituite dintr-un rând de parcele situate în jurul bazinelor de retenție a iazurilor și eleșteelor, respectiv încadrate în categoria funcțională 1.3 d.</p> <p>b) perdele forestiere de protecție a terenurilor agricole, încadrate în categoria funcțională 1.3 e</p> <p>c) păduri de protecție a izvoarelor care constituie surse de alimentare cu apă a păstrăvărilor și pădurile situate pe versanții direcți ai păstrăvărilor, încadrate în categoria funcțională 1.1 h</p>	<p>a) pragul este reprezentat de constituirea unui rând de parcele în jurul bazinelor de retenție</p> <p>b) suprafață minimă 0,25 ha</p> <p>c) pragul este reprezentat de constituirea unui rând de parcele în jurul bazinelor de retenție</p>	<p>MANAGEMENT:</p> <p>Pentru pădurile definite ca fiind VRC 4.3 a), b) se recomandă T II – lucrări de conservare.</p> <p>În cazul perdelelor de protecție TII</p> <p>Elaborarea și implementarea unui plan de monitorizare a PVRC din punct de vedere al evoluției VRC, care să cuprindă și mecanismele de analiză a rezultatelor monitorizării pe baza cărora se stabilesc și implementează măsurile specifice de gestionare</p>
--	--	--

2.5.4.2. Evaluarea preliminară și completă

Evaluarea preliminară

Informațiile legate de identificarea pădurilor cu impact critic asupra terenurilor agricole sau piscicole se obțin prin studierea amenajamentelor silvice și a hărților amenajistice. Un rol important în acest sens îl poate avea și consultarea comunităților locale sau a specialiștilor agronomi din zonă.

Se verifică dacă pădurile situate în suprafața unității de management sunt încadrate într-una din categoriile funcționale menționate în coloana a II-a a Tabelului 4.3. În această situație pădurile pot fi considerate PVRC.

Evaluarea completă

Pădurile identificate la evaluarea primară ca făcând parte din categoria celor prezentate în Tabelul 4.3 sunt considerate PVRC fără a mai fi necesară evaluarea completă a lor.

2.6.VRC5. Suprafețe forestiere esențiale pentru satisfacerea necesităților de bază ale comunităților locale (ex. subzistență, sănătate)

2.6.1. Introducere

Definiția PVRC subliniază că unele păduri sunt esențiale pentru bunăstarea oamenilor, nu numai pentru comunitățile dependente de păduri, dar pentru orice comunitate care obține venituri substanțiale care nu pot fi înlocuite, hrană și alte beneficii din pădure. Totuși, VRC nu pot avea legătură cu exploatarea excesivă, chiar dacă comunitățile sunt dependente de acestea și nu presupun nici aplicarea în exces a practicilor tradiționale, în cazul în care acestea duc la degradarea sau distrugerea pădurilor și a altor valori care le caracterizează.

O pădure poate primi statutul de VRC în cazul în care comunitățile locale obțin bunuri strict necesare, cum ar fi combustibil, hrană, furaje, produse medicinale sau materiale pentru construcții, pentru care nu au alternative sau acestea sunt foarte greu de obținut în alt mod. În astfel de cazuri, valoarea ridicată de conservare este identificată printr-una sau mai multe din aceste necesități de bază.

Următoarele păduri nu vor fi considerate ca VRC:

- Pădurile care asigură resurse utile dar nu esențiale pentru comunitățile locale (ex: o pădure în care oamenii vânează în special în scopuri recreative nu va constitui o PVRC);
- Pădurile care asigură resurse care pot fi obținute din altă parte sau care ar putea fi înlocuite.

2.6.2. Justificare

Această VRC este diferită de VRC cu caracter biologic sau de mediu pentru că identificarea sa necesită un proces de consultări la nivel local.

Pădurile pot acoperi o gamă largă de necesități de bază, care nu pot fi strict ierarhizate în funcție de importanța lor. În consecință, elementele diferite ale acestei VRC sunt abordate împreună, datorită faptului că aspectele de bază vor fi aceleași indiferent dacă valoarea în discuție se referă la hrană, combustibil, materiale de construcție, produse medicinale etc.

2.6.3. Definirea VRC 5

VRC 5. Suprafețe forestiere esențiale pentru satisfacerea necesităților de bază ale comunităților locale (ex. subzistență, sănătate)

Definiția	Prag	Recomandări privind identificare, constituire și management
<p>Pădurile care conțin VRC 5 sunt acele păduri ce satisfac nevoi de bază ale comunităților rurale, pentru care nu există alternative de asigurare a:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Energiei pentru încălzirea locuințelor și - Lemnului sau a altor produse forestiere necesare activităților și meșteșugurilor tradiționale 	<p>Pragul este definit prin îndeplinirea următoarelor condiții</p> <ul style="list-style-type: none"> - Valorificarea lemnului și/sau a altor produse forestiere reprezintă sursa principală de venit pentru mai mult de 50% din populația locală - Drumurile nu sunt practicabile pe tot parcursul anului (izolarea localității pe anumite perioade) - Suprafața pădurii este mai mică de 500 ha și reprezintă singura suprafață forestieră pe o rază de 20 km în jurul localității. 	<p>IDENTIFICARE:</p> <p>Se face pe baza următoarelor documente și modalități de lucru:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hărțile amenajistice (pct. 1); - amenajamentele silvice (pct. 2); - evidențele primăriilor (pct. 4); - consultarea comunităților (inclusiv prin interviuri structurate); - consultarea ONG-urilor (ex: FRDS) <p>CONSTITUIRE:</p> <p>Dacă nu există alternative sau alternativele sunt inaccesibile din punct de vedere economic, atunci valoarea ridicată de conservare 5 este confirmată.</p> <p>Dacă există alternative sau nevoia de bază acoperită de resursele forestiere este sezonieră sau complementară atunci valoarea ridicată de conservare 5 nu este confirmată.</p> <p>MANAGEMENT:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Instrumente economice <ol style="list-style-type: none"> a. Alocarea unei părți din posibilitatea de produse lemnoase (stabilită prin

		<p>amenajament) pt. comunitatea locală</p> <p>b. Încurajarea asocierii deținătorilor de păduri în vederea gospodăririi unitare</p> <p>c. Adecvarea suprafeței cantoanelor la presiunea economică asupra pădurii</p> <p>d. Agro-silvicultura în fondul funciar privat (perdele forestiere)</p> <p>2. Soluții amenajistice</p> <p>a. Subunități de producție cu cicluri scurte, pentru care se stabilesc sortimentele adecvate nevoilor locale (lemn de construcții rurale)</p> <p>b. Crâng cu rezerve</p> <p>Elaborarea și implementarea unui plan de monitorizare a PVRC din punct de vedere al evoluției VRC, care să cuprindă și mecanismele de analiză a rezultatelor monitorizării pe baza cărora se stabilesc și implementează măsurile specifice de gestionare</p>
--	--	--

2.6.4.Evaluarea preliminară și completă

Evaluarea preliminară

La evaluarea primară se vor utiliza recomandările de identificare din coloana a treia a tabelului VRC 5.

Evaluarea completă

Evaluarea completă a acestei VRC va necesita întotdeauna un proces de consultare a comunității respective. După ce se identifică acele comunități care utilizează resursele dintr-o anumită zonă forestieră, evaluarea completă stabilește dacă pădurea respectivă este fundamentală pentru satisfacerea vreuneia dintre necesitățile de bază ale comunității.

În continuare sunt prezentate etapele necesare pentru evaluarea completă, respectiv:

- A) Ghidul de consultare
- B) Analiza rezultatelor consultării

A) Ghidul de consultare

1. De unde vă procurați lemnul de foc?

- din pădurile situate în vecinătatea localității (denumirea pădurii evaluate).....(%)

- din alte păduri (%)

2. De unde vă procurați lemnul de lucru?

- din pădurile situate în vecinătatea localității (denumirea pădurii evaluate)..... (%)

- din alte păduri..... (%)

3. Ce cantitate de lemn vă procurați anual:

- lemn foc.....mc

- lemn lucru.....mc

4. Prelucrați și valorificați *în fiecare an* produse lemnoase pentru a obține venituri?

- Da / Nu

5. Aceasta reprezintă principala sursă de venit?

- Da / Nu

6. Recoltați și valorificați *în fiecare an* produse nelemnoase pentru a obține venituri?

- Da / Nu

7. Aceasta reprezintă principala sursă de venit?

- Da / Nu

Definirea VRC 5

8. În viitor, credeți că veți putea folosi alte resurse, precum rumeguș (brichetat sau nu), gaz metan etc.?

- Da / Nu

9. Ce alte surse de venit vă mai puteți asigura?

B) Analiza rezultatelor consultării

Dacă nu există alternative sau alternativele sunt inaccesibile din punct de vedere economic, atunci valoarea ridicată de conservare 5 este confirmată.

Dacă există alternative sau nevoia de bază acoperită de resursele forestiere este sezonieră sau complementară atunci valoarea ridicată de conservare 5 nu este confirmată.

Este evident că dacă pădurea este foarte mică, nu este adecvat să se realizeze un proces major de consultări. Ceea ce se va urmări este a se demonstra în ce măsură pădurea respectivă este fundamentală pentru satisfacerea nevoilor de bază ale comunității în cauză.

Recomandările de management sunt prezentate în Tabelul 5. În continuare, prezentăm o serie de măsuri complementare, care se adresează, pe lângă cei implicați direct în managementul forestier și altor factori – autorități locale, ITRSC, Garda de mediu etc.:

- Promovarea educației economice, silvice și ecologice
- Încurajarea folosirii eficiente a deșeurilor și a rumegușului (ex: prin brichetare)
- Încurajarea comerțului tradițional între comunități în vederea utilizării raționale a resurselor (ex: schimb de produse agricole contra lemn)
- Stimularea asocierii locale în vederea evitării intermediarilor în comercializarea produselor forestiere locale.

Exemplu: există situații în care proprietarii privați doresc să utilizeze lemn lucru gorun drept lemn de foc, sau nu iau în calcul efectele negative ale pășunatului în pădure, precum și efectul negativ al colectării exagerate a resurselor nelemnoase ale pădurii. Aceste pot fi adresate, printre alte măsuri și prin educație economică, silvică și ecologică).

2.7.VRC 6. Suprafețele forestiere critice pentru identitatea culturală tradițională a comunităților locale (zone de importanță culturală, ecologică, economică și religioasă în relație cu astfel de comunități)

2.7.1.Introducere

Pe lângă faptul că sunt esențiale pentru subzistența și supraviețuire, pădurile pot fi critice pentru societăți și comunități din punct de vedere al identității culturale. Această valoare este desemnată pentru a proteja cultura tradițională a comunităților locale atunci când pădurea este critică pentru identitatea lor, astfel sprijinind procesul de menținere a integrității culturale a comunității.

O pădure poate fi desemnată ca PVRC dacă conține sau asigură valori fără de care comunitatea locală ar suferi o schimbare culturală drastică și pentru care comunitatea nu are nici o alternativă.

2.7.2.Justificare

Diferitele componente ale acestei VRC vor fi interpretate împreună, deoarece aspectele fundamentale ale acestora, inclusiv definirea a ceea ce este „critic”, vor fi aceleași indiferent dacă valoarea respectivă este culturală, religioasă etc.

Ca și în cazul VRC 5, identificarea VRC 6 va necesita un proces de consultări. Acest lucru înseamnă că evaluarea preliminară poate fi folosită pentru a identifica zonele în care este probabil ca valoarea să apară, dar o evaluarea completă pentru a determina dacă este într-adevăr prezentă va necesita întotdeauna consultări la nivel local.

2.7.3. Definirea VRC 6

VRC 6. Suprafețele forestiere critice pentru identitatea culturală tradițională a comunităților locale (zone de importanță culturală, ecologică, economică și religioasă în relație cu astfel de comunități)

Definiția	Prag	Recomandări privind identificare, constituire și management
<p>Pădurile care conțin VRC 6 sunt păduri a căror valoare este esențială pentru păstrarea identității culturale a unei comunități sau a unei zone:</p> <p>1. Păduri de care se leagă obiceiuri și sărbători locale, ce se desfășoară tradițional în spațiul pădurii;</p> <p>2. Păduri (semi)naturale situate în vecinătatea unor monumente istorice sau comunități religioase (mănăstiri) declarate monumente istorice și/sau culturale precum și a locurilor de pelerinaj</p>	<p>1. Bandă de pădure constituită din parcele întregi, a cărei lățime este de minim 50 de metri în jurul locului de desfășurare a obiceiurilor și sărbătorilor locale.</p> <p>2. Bandă de pădure formată din parcele întregi a cărei lățime este de 100 de metri în jurul locurilor de cult și a monumentelor istorice</p> <p>3. Un trup compact de pădure cu certă valoare culturală pentru comunitatea locală, valoare ce a fost transmisă prin legende sau opere literare sau de artă intrate în patrimoniul cultural național, identificat ca atare prin acte legislative.</p>	<p>IDENTIFICARE:</p> <p>Se face pe baza următoarelor documente și proceduri de lucru:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monografiile etnografice (pct. 1) - Baza de date a Ministerului Culturii și Cultelor (pct. 2) - Lista ariilor protejate din Legea 5/2000 (Anexa 5). - Lista deținătorilor de păduri private sau comunitare - ITRSC - Amenajamentele silvice. - Consultarea comunităților <p>CONSTITUIRE:</p> <p>Consultarea surselor de date.</p> <p>Interogarea după câmpul „denumirea localității” a celor doua baze de date: lista cu deținătorii de păduri private sau comunitare a ITRSC și lista cu locurile de cult și monumentele istorice.</p> <p>Delimitarea efectivă în teren.</p> <p>MANAGEMENT:</p>

		<p>Menținerea pădurii prin lucrări de conservare și aplicarea de tratamente cu promovarea regenerării naturale.</p> <p>Elaborarea și implementarea unui plan de monitorizare a PVRC din punct de vedere al evoluției VRC, care să cuprindă și mecanismele de analiză a rezultatelor monitorizării pe baza cărora se stabilesc și implementează măsurile specifice de gestionare</p>
--	--	---

2.7.4.Evaluarea preliminară și completă

Evaluarea preliminară

Pentru identificarea VRC 6 se vor folosi sursele de date prezentate în coloana 3 a tabelului VRC 6.

Pașii necesari:

- Consultarea surselor de date și a membrilor comunității;
- Interogarea după câmpul „denumirea localității” a celor două baze de date: lista cu deținătorii de păduri private sau comunitare a ITRSC și lista cu locurile de cult și monumentele istorice;
- Delimitarea efectivă în teren.

Evaluarea completă

Pădurile identificate ca atare cu ocazia evaluării preliminare nu necesită evaluare completă; în acest caz evaluarea primară stabilește deja în mod clar dacă pădurile sunt sau nu PVRC.

3. Gestionarea și monitorizarea pădurilor cu valori ridicate de conservare

Identificarea pădurilor cu valoare ridicată de conservare este o operațiune importantă pentru toți utilizatorii, însă managerii forestieri sunt cei care trebuie să se concentreze în mod expres asupra aspectelor legate de gestionare, pentru a fi siguri că oricare dintre valorile identificate în cadrul unităților de management sunt menținute sau îmbunătățite. Aceste procese, de asemenea, trebuie să fie integrate într-un program de monitorizare, care să urmărească evoluția în timp a stării pădurii și să controleze măsura în care valorile sunt gospodărite în mod adecvat.

În acest sens, este necesar ca planul de management să includă măsuri specifice elaborate și implementate corespunzător și care să poată fi accesate de factorii interesați, la cerere.

Considerația cheie în această fază este aceea că gestionarea pădurilor trebuie să aibă ca scop clar și demonstrabil menținerea sau sporirea **fiecărei VRC specifice** care a fost identificată. Pentru unele valori, aceasta va fi reprezentată de întreaga unitate forestieră. Pentru altele, va fi posibil să se delimiteze anumite suprafețe în cadrul unității de management, a căror mărime și amplasare vor varia în funcție de necesitățile specifice de conservare.

Exemple:

1. Dacă unitatea de management conține un ecosistem periclitat, definit ca valoare ridicată de conservare, acest ecosistem este de obicei limitat la o anumită formație geologică în cadrul unității. În acest caz, pădurea cu valoare ridicată de conservare va fi considerată numai acea parte a unității de management care este ocupată de ecosistem.
2. Atunci când unitatea de management conține o serie de mamifere periclitare, inclusiv prădători, ungulate, definite ca valori ridicate de conservare, aceste animale sunt de regulă răspândite în toată suprafața unității. În acest caz, pădurea cu valoare ridicată de conservare este reprezentată de unitatea de management în ansamblul ei.

În orice caz, aspectele general valabile în gestionarea VRC trebuie să aibă în vedere următoarele:

- Să se bazeze întotdeauna pe principiul precauției în luarea deciziei, pentru a minimiza riscul producerii unor vătămări ireversibile ale valorilor critice.
- Să se încadreze întotdeauna într-un proces adaptabil de gestionare în ceea ce privește: planificarea, implementarea, monitorizarea efectelor și acolo unde este necesar re-planificarea pe baza analizei rezultatelor monitorizării.

În general, procesul de gestionare a PVRC, pe care trebuie să-l parcurgă orice manager forestier este următorul:

- **Identificarea tuturor VRC** și includerea acestora în planurile de lucru, cartografierea acolo unde este posibilă sau folosirea altor modalități de delimitare a suprafețelor acestora.
- Colectarea tuturor **informațiilor fundamentale** pentru fiecare VRC identificată, inclusiv:
  - aspectele relevante de natură legislativă legate de prezența valorilor ridicate de conservare (inclusiv legislația națională și convențiile internaționale),
  - statutul actual, tendințe și amenințări pentru valorile ridicate de conservare identificate în cuprinsul unității de management;
  - efectele cunoscute ale modului actual de gospodărire a pădurilor asupra VRC.

- Stabilirea **regimului de gestionare** pentru fiecare VRC. Regimul de gestionare trebuie să aibă ca scop menținerea și sporirea VRC din aria PVRC definită. În situația în care o pădure prezintă mai multe VRC situate în diverse categorii, se vor aplica recomandările de management cele mai restrictive.
- **Integrarea** procesului de gestionare a PVRC în procesul general de gestionare a pădurilor.
- **Instruirea** personalului în vederea cunoașterii, monitorizării și gospodăririi adecvate a PVRC.

Monitorizarea reprezintă o componentă esențială a oricărui proces de gestionare. În cazul pădurilor cu valori ridicate de conservare, scopul principal al monitorizării este acela de a stabili dacă valorile ridicate de conservare identificate în cuprinsul pădurii sunt sau nu menținute sau îmbunătățite. Monitorizarea permite managerilor forestieri să verifice dacă procesul de gestionare funcționează corespunzător și oferă totodată informații pe baza cărora modul de gospodărire trebuie să suporte anumite modificări pentru a se obține rezultatele scontate. În principal, prin monitorizare se poate observa orice schimbare legată de VRC, identificându-se și cauzele acestei schimbări.

La elaborarea unui program de monitorizare este necesar a se lua în calcul următoarele elemente:

1. stabilirea indicatorilor de monitorizare;
2. elaborarea programului de monitorizare
3. analizarea informațiilor rezultate prin monitorizare.
4. stabilirea deciziilor de management pe baza rezultatelor analizei informațiilor
5. implementarea deciziilor de management stabilite

Exemple de indicatori de monitorizare:

- Populațiile de specii sălbatice, cum ar fi numărul de specii de păsări migratoare care în fiecare an se localizează (temporar) în raza unui anumit lac;
- Aspecte sociale, cum ar fi veniturile pe care le obțin localnicii din colectarea produselor forestiere nelemnoase;
- calitatea apei, eroziunea solului, regenerarea naturală etc.

În general indicatorii trebuie să fie ușor măsurabili, să nu necesite resurse umane și materiale mari, să fie reprezentativi (să ofere informații asupra modificării VRC).

De asemenea trebuie stabilită frecvența de măsurare a acestor indicatori, modul de colectare, raportare și analiză a datelor de monitorizare.

Un minim de recomandări de principiu privind stabilirea modului de gospodărire a fiecărei categorii de PVRC s-a făcut în cadrul capitolului respectiv.

Este important ca la stabilirea măsurilor de gospodărire, respectiv la elaborarea amenajamentului, să se țină cont de prezența PVRC și să se facă recomandări specifice pentru fiecare dintre acestea, funcție de categoria de VRC în care se încadrează. Pentru a se face recomandări corespunzătoare privind gospodărirea PVRC, se va ține cont de instrucțiunile specifice (ex. normele tehnice de amenajare a pădurilor pentru VRC 1.1, VRC 2, VRC 4), de cerințele speciilor sau a asociațiilor de specii (VRC 1.2, VRC 1.3, VRC 3) sau de rolul social al pădurii.

